

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра метеорології та кліматології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методологія та організація наукових досліджень
з основами інтелектуальної власності
для студентів

галузь знань **10 Природничі науки**
спеціальність **103 Науки про Землю**
освітній рівень **Магістр**
освітня програма **Метеорологія**
спеціалізація
вид дисципліни **обов'язкова**

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2019/2020
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладачі:

Олійник Ярослав Богданович, доктор економічних наук, професор;
Сидоренко Лідія Іванівна, доктор філософських наук, професор;
Харченко Олеся Степанівна, кандидат юридичних наук, доцент.

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__
20__р.

(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__р.

(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2019

Розробники:

Олійник Ярослав Богданович, доктор економічних наук, професор кафедри економічної та соціальної географії;

Сидоренко Лідія Іванівна, доктор філософських наук, професор кафедри філософії та методології науки філософського факультету;

Харченко Олеся Степанівна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри інтелектуальної власності юридичного факультету;

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри метеорології та кліматології

 Сніжко С.І.
(підпис)

Протокол № 13 від «18» 06 2019 р.

Схвалено науково - методичною комісією географічного факультету

Протокол від «30» 08 2019 року № 5

Голова науково-методичної комісії Запотоцький С.П.
(підпис)

«30» 08 2019 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності» – надати студентам знання та вміння, що створюють необхідне методологічне, організаційне та правове підґрунтя для здійснення фахової науково-дослідницької роботи, її презентації науковій спільноті, захисту і комерціалізації майнових прав інтелектуальної власності на її результати.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни: навчальна дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності» базується на знаннях, отриманих студентами під час вивчення навчальних дисциплін «Філософія», «Основи наукових досліджень», «Вступ до університетських студій», «Основи правознавства».

3. Анотація навчальної дисципліни: програма навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності» складається з трьох змістових модулів:

а). Методологія наукових досліджень. Розкривається зміст понять «методологія», «методика», «методи дослідження», розуміння науки як дослідження, розглядаються конкретно-науковий, загально-науковий та філософський рівні методології. Окреслюється множина методологічних систем сучасної філософії науки. Розглядається структура теоретичного та емпіричного знання в єдності з методами теоретичного та емпіричного дослідження. Висвітлюються методологічні проблеми нелінійної науки, які визначають стан сучасної методології науки.

б). Загальна організація наукових досліджень. Студентів ознайомлюють із системою організації науково-пізнавальної діяльності, наукою як соціальним інститутом, системою підготовки й атестації наукових кадрів в контексті переходу до регулювання наукової діяльності відповідно до чинного Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (від 26.11.2015). Висвітлюється формулювання наукової проблеми, визначення актуальності, мети, завдань, об'єкта і предмета дослідження: пошук наукової інформації, проблема інтерпретації даних, джерела вторинної наукової інформації, загальнонаукові методи опрацювання інформації, правила оформлення та посилення на наукові джерела. Вивчаються види кваліфікаційних робіт, методика їх підготовки, оформлення та захисту. Особлива увагу приділяється питанню академічної чесності при проведенні наукових досліджень та публікації їх результатів.

в). Основи інтелектуальної власності. Розкривається роль інтелектуальної власності як інтелектуального капіталу в соціально-економічному розвитку суспільства. Студентам викладаються основи національного та іноземного законодавства у сфері охорони інтелектуальної власності; висвітлюється роль інтелектуальної власності в регулюванні відносин, що виникають у процесі функціонування різних ланок національної економіки, виробництва, авторсько-правової сфери. Визначаються основні права та обов'язки всіх учасників правових відносин, що виникають у зв'язку зі створенням, використанням об'єктів права інтелектуальної власності; запобігання порушенням прав інтелектуальної власності та захист прав інтелектуальної власності у судовому порядку.

Навчальна дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності» є складовою комплексної підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» спеціалізації «Метеорологія» спеціальності 103 «Науки про Землю».

4. Завдання (навчальні цілі):

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні *засвоїти* основні принципи сучасної методології науки, сукупність методологічних засобів науки, систему організації науково-дослідницької діяльності; право інтелектуальної власності та комерціалізації результатів інтелектуальної діяльності в Україні та світі, зокрема необхідно:

- сформулювати цілісне уявлення про науково-дослідницький процес;
- сформулювати уявлення щодо принципів організації галузевої науки;
- вдосконалити вміння пошуку, добору й опрацювання наукової інформації, точного формулювання мети, задач і висновків дослідження;

- дати знання про об'єкти та суб'єкти інтелектуальної власності, ознайомити студентів із нормами міжнародного та національного законодавства у цій сфері, основами охорони та захисту прав інтелектуальної власності;

- дослідити механізм комерціалізації результатів наукових досліджень.
- Виконання поставлених завдань дозволять випускнику досягти наступних компетенцій:
- Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності) (ЗК-3);
- Здатність діяти соціально відповідально та свідомо (ЗК-5);
- Здатність до абстрактного мислення, пошуку, опрацювання, аналізу та синтезу інформації (ЗК-6);
- Здатність розробляти та управляти проектами, оцінювати та забезпечувати якість робіт, що виконуються (ЗК-7);
- Розуміння необхідності дотримання норм авторського і суміжних прав інтелектуальної власності; сприйняття державної та міжнародної систем правової охорони інтелектуальної власності (ФК-1);
- Здатність застосовувати знання і необхідні практичні навички з планування, організації, мотивування, контролю та регулювання діяльності профільних підприємств і установ (ФК-5);
- Вміння проектувати, планувати і проводити наукові дослідження, здійснювати їх інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове впровадження у виробництво, писати наукові роботи (ФК-7);
- Знання основних сучасних положень фундаментальних наук стосовно походження, розвитку та будови Всесвіту, здатність їх застосовувати для формування світоглядної позиції (ФК-9).

5. Результати навчання за дисципліною

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології викладання і навчання)	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1	Знати			
1.1	Наука як система знань, соціальний інститут та дослідницька діяльність	Лекція, семінар, самостійна робота	Тест, бліц опитування, екзамен	30
1.2	Поняття наукового методу. Метод, методологія, методика, техніка. Основні методи наукового дослідження: емпіричні, теоретичні, загальнонаукові			
1.3	Система організації наукової діяльності. Структура та логіка наукових досліджень			
1.4	Базова модель процесу наукового дослідження. Кваліфікаційні роботи			
1.5	Інтелектуальна, творча діяльність. Авторське право та суміжні права			
2	Вміти			
2.1	Спільне та основні відмінності наук		Підсумки семінарських занять, залік	30

	гуманітарних і природничих: методологічні відмінності		
2.2	Методологічні процедури верифікації, обґрунтування і фальсифікації		
2.3	Складання програми наукового дослідження. Її методична частина. Аналіз даних. Попередня обробка		
2.4	Форми захисту авторських та суміжних прав		
3	Комунікація		
3.1	Демонструвати навички ефективної міжособистісної взаємодії та командної роботи.	Виконання самостійних презентацій за темами, звіти за результатами самостійної роботи	20
3.2	Демонструвати вміння використовувати інформаційні і комунікаційні технології		
4	Автономність та відповідальність		
4.1	Демонструвати здатність вчитися і бути сучасно навченим		20
4.2	Виконувати пошук та опрацювання різних джерел географічної інформації		

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами

Результати навчання дисципліни (код) Програмні результати навчання (назва)	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.1	2.2	2.3	2.4	3.1	3.2	4.1	4.2
	Вміти спілкуватися з фахівцями та експертами різного рівня інших галузей знань, у тому числі в міжнародному контексті, в глобальному інформаційному середовищі (ПРН-3).		+	+	+	+		+	+	+		+	
Розробляти, керувати та управляти проектами в метеорології та кліматології, оцінювати і забезпечувати якість робіт (ПРН-4).	+			+					+	+	+	+	+
Планувати і здійснювати наукові експерименти, писати наукові роботи за фахом (ПРН-5).					+		+	+				+	+

Знати основні принципи управління підприємств сфери природокористування, їхньої організації, виробничої та організаційної структури управління (ПРН-8).	+	+		+		+			+		+	
Демонструвати здатність до адаптації та дії в новій ситуації, пов'язаній з роботою за фахом, вміння генерувати нові ідеї в області наук про Землю (ПРН-10).	+				+			+			+	+

7. Схема формування оцінки:

Схема формування оцінки: рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами виступів на семінарських заняттях.

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні така:

1. результати навчання – **1 (знання РН 1.1-1.5)** – до 30%;
2. результати навчання – **2 (вміння РН 2.1-2.4)** - до 30%;
3. результати навчання – **3 (комунікація РН 3.1-3.2)** - до 20%;
4. результати навчання – **4 (автономність та відповідальність РН 4.1-4.2)** - до 20%

7.1. Форми оцінювання студентів:

У курсі передбачено **2 змістовні частини**. Заняття проводяться у вигляді лекцій та семінарських занять. Завершується дисципліна – **заліком**.

Упродовж семестру, після завершення відповідних тем, проводяться тематичні письмові контрольні роботи із відкритими питаннями.

- **семестрове оцінювання** здійснюється за модульно-рейтинговою системою.

У змістовий модуль 1 (ЗМ1) входять теми 1 - 3, у змістовий модуль 2 (ЗМ2) – теми 4 - 5, а у змістовий модуль 3 (ЗМ3) - теми 6 – 7. Обов'язковим для іспиту є написання контрольних робіт за ЗМ, вивчення всіх семінарських тем.

Оцінювання за формами контролю:

	ЗМ1		ЗМ2	
	Min. – 18 балів	Max. –30 балів	Min. – 18 бал	Max. –30 балів
Усна відповідь	„1” x 1 = 1	„2” x 2 = 4	„1” x 1 = 1	„3” x 1 = 3
Семінарське заняття	„2” x 3 = 6	„4” x 3 = 12	„1,5” x 4 = 6	„3” x 4 = 12
Модульна контрольна робота* 1	„11” x 1 = 11	„14” x 1 = 14		
Модульна контрольна робота 2			„11” x 1 = 11	„15” x 1 = 15
<p>„3” – мінімальна/максимальна оцінку, яку може отримати студент. ¹ – мінімальна/максимальна залікова кількість робіт чи завдань. * – усі модульні контрольні роботи (МКР) мають розрахунково-аналітичний характер.</p>				

Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж *критично-розрахунковий мінімум – 36 балів* для одержання допуску до заліку обов'язковою умовою є написання рефератів на недостатньо засвоєні теми.

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі МКР здійснюються у відповідності до «Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу» від 31 жовтня 2010 року.

- Підсумкове оцінювання у формі заліку: максимальна кількість балів на заліку - 40 балів, мінімальна кількість балів, які додаються до семестрових – 24 бали (*60% максимальної кількості балів, відведених на залік*).

Студенти, які набрали впродовж семестру сумарно меншу кількість балів ніж *критично-розрахунковий мінімум – 20 балів* до складання заліку не допускаються. Рекомендований мінімум для допуску до заліку – **36 балів**.

При простому розрахунку отримаємо:

	ЗМ 1	ЗМ 2	ЗМ 3	Залік	Підсумкова оцінка
Мінімум	12	12	12	24	60
Максимум	20	20	20	40	100

7.2 Організація оцінювання:

Оцінювання здійснюється впродовж семестру для усіх видів робіт, включаючи і самостійну роботу .

*- оцінка за практичні роботи, подані не в зазначений термін, знижується на 1 бал за кожен день запізнення до мінімальної, передбаченої пунктом 7.1.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності». Тематичний план лекцій і семінарських занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінари	самостійна робота
ЗМ 1. Методологія наукових досліджень				
1	Тема 1. Наука як система знань, соціальний інститут та дослідницька діяльність	2	5	20
2	Тема 2. Поняття наукового методу. Метод, методологія, методика, техніка. Основні методи наукового дослідження: емпіричні, теоретичні, загальнонаукові	2		
3	Тема 3. Множина методологічних систем. Методи емпіричного та теоретичного досліджень, структура емпіричного та теоретичного знання	2		
	<i>Модульна контрольна робота 1</i>		1	
	Разом	6	6	20
ЗМ 2. Загальна організація наукових досліджень				
4	Тема 4. Система організації наукової діяльності. Структура та логіка наукових досліджень	2	3	20
5	Тема 5. Базова модель процесу наукового дослідження. Кваліфікаційні роботи: підготовка, оформлення і захист	2		
	<i>Модульна контрольна робота 2</i>		1	
	Разом	4	4	20
ЗМ 3. Основи інтелектуальної власності				
6	Тема 6. Інтелектуальна, творча діяльність Авторське право та суміжні права	2	3	21
7	Тема 7. Право промислової власності. Комерціалізація результатів інтелектуальної діяльності	2		
	<i>Модульна контрольна робота 3</i>		1	
	Разом	4	4	21
	ВСЬОГО	14	14	61

Загальний обсяг *90 год.*, в тому числі:

Лекцій – *14 год.*

Семінарські заняття - *14 год.*

Консультації - *1 год.*

Самостійна робота - *61 год.*

9. Рекомендовані джерела

Основна література до ЗМ 1

1. Добронравова І. С. Нелинейное и сложное мышление. / И.С.Добронравова // Философия мышления – Одесса: Печатный дом, 2013 – С. 91 – 104.
2. Добронравова І. С., Білоус Т. М., Комар О. В. Новітня західна філософія / І. С. Добронравова, Т. М. Білоус, О. В. Комар. – К., 2008.
3. Добронравова І. С., Сидоренко Л. І. Філософія та методологія науки / І. С. Добронравова, Л. І. Сидоренко. – К., 2008. <http://www.philsci.univ.kiev.ua>
4. Кримський С. Б. Запити філософських смислів / С. Б. Кримський; Під сигнатурою Софії. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2008, 718 с. – С. 444 – 717.
5. Кун Т. Структура научных революций. – М., 1975.
6. Никифоров А. Л. Философия науки: история и методология / А. Л. Никифоров. – М, 1998. – Ч. 2.
7. Поппер К. Логика и рост научного знания / К. Поппер; пер. с англ. – М., 1983.

Додаткова література до ЗМ 1

1. Баженов Л.Б. Стрoение и функции естественонаучной теории.- М., 1986.
2. Гадамер Г.Г. Истина і метод. — Т. 1. — К.: Юніверс, 2000.
3. Добронравова І. С. Норми наукового дослідження в нелінійному природознавстві / І. С. Добронравова // Філософська думка. – 1999. – № 4. – С. 36 – 48. <http://www.philsci.univ.kiev.ua>
4. Колесников О. В. Основи наукових досліджень: Навч. посіб. / О. В. Колесников. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 144 с.
5. Колінгвуд Р.Дж. Ідея історії./Робин Джеральд Колінгвуд [перекл. з англ. О.Мокровецького] – К.: Основа, 1996 – 685с.
6. Лаудан Л. Наука и ценности. (Главы из книги.) // Современная философия науки. М., 1994.
7. Лакатос И. Фальсификация и методология научно-исследовательских программ. – М., 1995.
8. Пролеєв С.В. Власть метода и феноменология / С.В.Пролеєв //Феноменология і філософський метод. – К.: Тандем, 2000 – С. 153-159.
9. Сітько С. П. Квантово-механічна основа багатоманітної диференційної стійкості живого / С. П. Сітько // Фізика живого. – 2005. – № 1. – С. 5 – 8. Див. цю та інші статті С. П. Сітько на сайті : <http://www.sergiysitko.org.ua>
10. Фейерабенд П. Избранные труды по методологии науки. – М., 1986.
11. Хакинг Я. Представление и вмешательство. – М.: "Логос", 1999.

Основна література до ЗМ 2

1. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII [Електронний ресурс]. – Електрон. дан. – К. : Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 р. [Електронний ресурс]. – Електрон. дан. – К.: Верховна Рада України. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55843
3. Про освіту: Закон України від 23.05.1991 р. № 1060-XII [Електронний ресурс]. – Електрон. дан. – К. : Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>
4. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень: навч. посібник / В. В. Ковальчук, Л. М. Моїсєєв. – 3-е вид., перероб. і допов. – К. : ВД «Професіонал», 2005. – 240 с.
5. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: Навч. пос. – К.: Кондор, 2009. – 206 с.
6. Мороз І. В. Структура дипломних, кваліфікаційних робіт та вимоги до їх написання, оформлення та захисту / І. В. Мороз. – К., 1997. – 56 с.
7. Огурцов А.Н. Основы научных исследований / А.Н. Огурцов. – Харьков : НТУ «ХПИ», 2008. - 178 с.
8. Основи методології та організації наукових досліджень: навчальний посібник для студентів, курсантів, аспірантів, ад'юнктів / За ред. А. Є. Конверського. – К. : ЦУЛ, 2010. – 352 с.

9. Шейко В. М., Кушнарченко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарченко. – 3-є вид., стер. – К. : Знання-Прес, 2003. – 295 с.

Додаткова література до ЗМ 2

1. Абрамов В. Методологія системного підходу та наукових досліджень (дослідницькі та інноваційні процеси в державній службі): навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни / В. Абрамов, В. Арутюнов. – К. : КНЕУ, 2005. – 178 с.
2. Кузин Ф. А. Магистерская диссертация / Ф. А. Кузин. – М., 1997. – 57 с.
3. Радаев В.В. Как организовать и представить исследовательский проект: 75 простых правил [Текст] – М.: ГУ ВШЖ: ИНФРА – М, 2001. – 202 с.
4. Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня: (методичні поради) / автор-упоряд. Л. А. Пономаренко. – 3-є вид., випр. і доп. – К. : Толока, 2007. – 80 с.

Основна література до ЗМ 3

1. Авторське право і суміжні права в Європі: монографія / Ю. М. Капіца, С. К. Ступак, О. В. Жувака. – К. : Логос, 2012. – 696 с.
2. Базилевич В. Д. Інтелектуальна власність: підручник / В. Д. Базилевич. – 3 вид., розш. і доп. – К. : Знання, 2014. – 671 с.
3. Дроб'язко В. С., Дроб'язко Р. В. Право інтелектуальної власності: навч. посібник / В. С. Дроб'язко, Р. В. Дроб'язко. – К. : Юрінком Інтер, 2004. – 512 с.
4. Липщик Д. Авторское право и смежные права / Д. Липщик ; пер. с фр. – М. : Ладомир; изд. ЮНЕСКО, 2002. – 788 с.
5. Орлюк О. П. Інтелектуальна власність в Україні: досвід, законодавство, проблеми, перспективи / О. П. Орлюк // Право України. – 2011. – № 3. – С. 4 – 20.
6. Право інтелектуальної власності: Науково-практичний коментар до Цивільного кодексу України / За заг. ред. В. М. Паладія, Н. М. Мироненко, В. О. Жарова. – К. : Парламентське видавництво, 2006. – 432 с.
7. Право інтелектуальної власності Європейського Союзу та законодавство України / За редакцією Ю. М. Капіци: кол. авторів: Ю. М. Капіца, С. К. Ступак, В. П. Воробйов та ін.: Наук.-практ. вид. – К. : Слово, 2006. – 1114 С.

Додаткова література до ЗМ 3

1. Андрощук Г. О. Інтернет-Договори Всесвітньої організації інтелектуальної власності: науково-практичний коментар / Г. О. Андрощук. – К. : «Лазурит-Поліграф», 2011. – 80 с.
2. Біла книга. Інтелектуальна власність в інноваційній економіці України / В. І. Полохало (заг. ред.), Г. О. Андрощук (упоряд.). – К. : Парламентське вид-во, 2008. – 448с.
3. Гордієнко С. Г. Забезпечення інтересів України у сфері захисту інтелектуальної власності: нормативно-правове регулювання: Монографія / С. Г. Гордієнко. – К. : Видавничий дім «Скіф», КНТ., 2008. – 248 с.
4. Доріс Лонг, Патріція Рей, Жаров В. О. та ін. Захист прав інтелектуальної власності: норми міжнародного і національного законодавства та їх правозастосування. Практичний посібник / Кол. авт. – К. : «К.І.С.», 2007. – 448 с.
5. Дроб'язко В. С. Охорона баз даних: міжнародні, регіональні, національні аспекти : монографія / В. С. Дроб'язко. – К. : ТОВ «Лазурит-Поліграф», 2008. – 132 с.
6. Іолкін Я.О. Торговельні марки в Україні та Європейському Союзі: монографія / Я.О. Іолкін. – К. : НДІВ НАПрНУ, «Лазурит-Поліграф», 2011. – 141 с.
7. Ковальчук О. О. Право інтелектуальної власності на географічне зазначення в Україні та країнах Європейського Союзу : монографія / О. О. Ковальчук. – К. : Юрінком Інтер, 2014. – 200 с.
8. Комзюк Л. Т. Сучасні тенденції гармонізації авторського права ЄС / Л. Т. Комзюк // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2012. – № 1. – С. 32 – 39.
9. Шляхи удосконалення правової охорони та захисту об'єктів промислової власності в Україні: аналіз, пропозиції : монографія / кол. авторів, за заг. ред. д.ю.н. Орлюк О. П. – К. : ТОВ «Лазурит-Поліграф», 2009. – 132 с.